

Vignatiová, Jana

[Sláma, Jiří. Československá literatura o slovanských starožitostech za léta 1945-1961]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1967, vol. 16, iss. E12, pp. [235]-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109943>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

RECENZE A REFERÁTY

J. Sláma, Československá literatura o slovanských starožitnostech za léta 1945—1961, díl I a II. (Archeologické studijní materiály IV). AŮ ČSAV, Praha 1966.

K nevelké skupině bibliografických prací z oboru československé archeologie přibylo v poslední době dvousvazkové dílo J. Slámy, věnované bibliografii slovanské archeologie za léta 1945—1961. J. Sláma navázal na tradici slovanské archeologické bibliografie, založenou u nás Věstníkem slovanských starožitností L. Niederla. V Niederlově myšlence pokračoval po II. světové válce J. Filip svými přehledy československé literatury o slovanských starožitnostech v časopise *Slavia Antiqua* a v dalších letech A. Pitterová Zpravodajstvím ze slovanské archeologie.

Práce J. Slámy je blízká svým pojetím přehledům J. Filipa; eviduje převážně československé archeologické publikace věnované slovanské problematice, zatímco bibliografie L. Niederla a A. Pitterové se snažily shrnout monografii a články o slovanské archeologii vydané za určitý časový úsek v celé Evropě. Domnívám se, že koncepce J. Slámy vychází velmi uváženě ze současné situace a ze stavu možností informovat archeology o literatuře jejich oboru. Šíří zpracovaného časového úseku, precizním shrnutím a důslednou anotací všech bibliografických záznamů a v neposlední řadě také vypracováním detailnějšího systému třídění představuje Slámaova práce publikaci, kterou archeologové stále více potřebují. Ze srovnání všech tří našich systémů třídění literatury o slovanské archeologii — systému Filipova, Pitterové a Slámaova (třídění L. Niederla vycházelo ze zcela jiných podmínek archeologického bádání), je dobře patrné, jak velmi se během minulých dvaceti let rozšiřuje a diferencuje výzkum slovanského období. I když základní tematické okruhy zůstávají, mnohé se rozrostly tak, že nemohou být evidovány jako jeden celek. Pro srovnání: v systému třídění J. Filipa byly soustředěny otázky hmotné kultury Slovanů do dvou oddílů, u A. Pitterové jsou již rozčleněny do šesti celků a J. Sláma, který pro tuto tematiku vymezil rovněž šest oddílů, je musel ještě dále uvnitř rozčlenit. Dovedl se však vyhnout nadměrnému třídění celé látky do menších a větších oddílů a v zásadě dodržel tradiční systém Filipův a Pitterové; navíc svou bibliografií obohatil o některé tematické okruhy, které dosud nebyly k předešlým bibliografiím slovanské archeologie přičleněny v takové šíři (od. III — Dějiny bádání, činnost institucí, personalia; od. VII — Přírodní prostředí; od. XIX — Nejstarší dějiny Slovanů mimo území Československa. Dějiny cizích zemí). Slámaova bibliografie má vypracovány tři rejstříky: autorský, zeměpisný a obsahový, které podstatně usnadňují orientaci ve více než třech tisících evidovaných titulech. Francouzské překlady názvů oddílů a francouzské anotace zpřístupňují bibliografií také zahraničním archeologům.

Závěrem je třeba zdůraznit, že Slámaova bibliografie dává archeologům-slavistům nepostradatelnou pracovní příručku a zároveň je předzvěstí toho, že i další archeologická odvětví se také v dohledné době dočkají svých bibliografických souhrnů.

Janu Vignatiou

(I. B. Džaukjan, Urartskij i indojeuropejskije jazyki. Jerevan, Izd. AN Arm. SSR. 1963. 155 s.)

Jedním z práznačných rysů současné indoeuropeistiky je snaha najít nové členy indoevropské jazykové rodiny. Jde tu zpravidla o jazyky doložené jen zlomkovitě: sporými epigrafickými památkami (raně indoevropská vrstva v Hispánii, na Sicílii apod.) nebo „z druhé ruky“ — lexikálními výpůjčkami v jiných ide. jazycích („předřecké“ prvky v řečtině, „raně italské“ v latině). Méně často se setkáváme s pokusy přičlenit k indoevropské rodině jazyky známé již dříve, dosud však nezařazené. Právě o takový pokus jde v recenzované knize: arménský lingvista G. B. Džaukjan (který před časem uveřejnil v našem Archivu orientálním stať o indoevropském charakteru tzv. hajaského jazyka) se tu pokouší přiřadit k indoevropským jazykům urartštínu, jazyk dochovaný v dosti početných klintpisných památkách z oblasti sovětské Arménie a východního Turecka, pocházejících z 9.—6. století př. n. l. Tato urartština (správněji: bianština) byla dosud nejčastěji